

Šetření úvěrových podmínek bank

IV / 2021

Úvod

Šetření úvěrových podmínek bank zachycuje názory bank na změnu nabídky a poptávky u úvěrů nefinančních podniků a domácností. Tato informace shrnuje výsledky třicátého osmého kola šetření, tj. pohled bank na vývoj úvěrových podmínek v průběhu třetího čtvrtletí 2021 a jejich očekávání v uvedených oblastech pro čtvrté čtvrtletí 2021. Šetření proběhlo v období od 6. do 21. září 2021 a zúčastnilo se ho 20 bank, které mají rozhodující podíl na bankovním úvěrovém trhu¹. Šetření ČNB o vývoji úvěrových podmínek bank je realizováno týmem složeným ze zástupců sekce měnové a sekce finanční stability.

¹ Šetření zahrnovalo 22 otázek, které se týkaly úvěrových standardů bank, podmínek spojených se schvalováním úvěrů a bankami vnímané poptávky po úvěrech včetně příslušných faktorů. Odpovědi na otázky jsou na agregované úrovni v textu a grafech vyjádřeny ve formě čistého procentního podílu. Ten je vypočten jako rozdíl mezi procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvedly zpřísnění standardů/podmínek (či pozorovaly růst poptávky) a procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvolnily standardy/podmínky (či zaznamenaly pokles poptávky). Kladná/záporná hodnota čistého procentního podílu indikuje souhrnné zpřísnění/uvolnění standardů, resp. podmínek či celkový růst/pokles poptávky po úvěrech. Data v excelovských souborech včetně dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek jsou dostupná na webových stránkách ČNB: <https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

I. SHRNUTÍ

Úvěrové standardy se ve třetím čtvrtletí 2021 ve všech segmentech úvěrového trhu uvolnily. K tomu přispělo především vnímání nižších rizik v souvislosti se zotavením ekonomické aktivity. U úvěrů podnikům došlo i k uvolnění úvěrových podmínek, u úvěrů domácnostem se podmínky v souhrnu výrazněji nezměnily. Poptávka podniků po úvěrech vzrostla. Zvýšila se poptávka po financování provozních potřeb, restrukturalizace dluhů, akvizic a v menší míře i fixních investic. Na druhou stranu poptávka domácností po úvěrech na bydlení se poprvé od loňského podzimu snížila. V tom se dle bank začalo projevovat zvyšování úrokových sazeb z úvěrů na bydlení a stále rostoucí ceny nemovitostí, které vedou u některých domácností k nedostupnosti bydlení. Poptávka domácností po úvěrech na spotřebu po jarním rozvolnění protiepidemických opatření vzrostla. Ve čtvrtém čtvrtletí 2021 banky očekávají ve všech segmentech úvěrového trhu další snížení úvěrových ztrát.

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

Souhrnné výsledky aktuálního šetření úvěrových podmínek bank ukazují, že **úvěrové standardy (představující vnitřní kritéria nastavení úvěrové politiky bank) se u úvěrů nefinančním podnikům ve třetím čtvrtletí 2021 uvolnily** (16 % čistého tržního podílu). K uvolnění standardů došlo podruhé od začátku koronavirové pandemie. Banky vnímaly snížení rizik spojených s výhledy určitých odvětví, a to u velkých i menších podniků. Další uvolnění standardů část bankovního trhu předpokládá i ve čtvrtém čtvrtletí letošního roku. **Úvěrové podmínky** (představující vzájemná ujednání mezi věřitelem a dlužníkem v konkrétních úvěrových smlouvách) se ve třetím čtvrtletí rovněž uvolnily (15 % čistého tržního podílu). V tom se promítalo snížení průměrných úrokových marží bank, uvolnění požadavků na zajištění a velikost úvěrů a snížení neúrokových poplatků. Úvěrové podmínky se uvolnily zejména u podniků, které jsou v dobré finanční situaci s pozitivním výhledem obratu a tržeb. Současně dle bank pokračovalo obezřetné financování odvětví s výraznějšími dopady koronavirové pandemie.

Poptávka podniků po úvěrech ve třetím čtvrtletí vzrostla, avšak méně plošně než v předchozím období (v rozsahu 21 % čistého tržního podílu). K růstu poptávky došlo u menších i velkých podniků (42 %, resp. 21 % čistého tržního podílu). Banky uváděly zvýšenou potřebu financování provozního kapitálu, restrukturalizace dluhů a akvizic. Provozní financování souviselo s problémy dodavatelských řetězců a nutností podniků držet vyšší operativní zásoby, s růstem cen vstupů a s pozitivním výhledem tržeb a obratu. K růstu poptávky po úvěrech přispívalo i financování fixních investic (5 % čistého tržního podílu). Také stále příznivá úroveň úrokových sazeb (36 % čistého tržního podílu) nadále podporovala růst úvěrové poptávky. V opačném směru působil zvýšený zájem o emise podnikových dluhopisů (v rozsahu 39 % čistého tržního podílu). Ve čtvrtém čtvrtletí banky očekávají další růst poptávky po úvěrech (20 % čistého tržního podílu), a to u velkých i menších podniků a z hlediska splatnosti zejména u dlouhodobých úvěrů.

II.2 DOMÁCNOSTI

V segmentu **úvěrů domácnostem na bydlení se úvěrové standardy ve třetím čtvrtletí dále uvolnily** u 21 % čistého tržního podílu bankovního trhu. K tomu přispělo zejména vnímání nižších rizik spojených s očekáváním celkové ekonomické situace (32 % čistého tržního podílu). **Úvěrové podmínky** se u relativně malé části bankovního trhu zpřísnily (7 % čistého tržního podílu), což bylo ovlivněno úpravou úvěrových ukazatelů DSTI a DTI. Významná část trhu celkové úvěrové podmínky ani uvedené ukazatele nezměnila. Ve směru uvolnění podmínek však působil pokračující pokles průměrných úrokových marží bank (19 % čistého tržního podílu). Pro čtvrté čtvrtletí pouze malá část bankovního trhu očekává další uvolnění úvěrových standardů (v rozsahu 7 % čistého tržního podílu).

Poptávka po úvěrech na bydlení se ve třetím čtvrtletí poprvé od loňského podzimu snížila. To bylo zaznamenáno u 11 % čistého tržního podílu bankovního trhu. V poklesu poptávky po úvěrech se začala projevovat rostoucí úroveň úrokových sazeb z úvěrů na bydlení (15 % čistého tržního podílu). Vyhlídky trhu rezidenčních nemovitostí přispívaly k růstu poptávky, avšak s výrazně menší intenzitou oproti předchozímu období (5 % čistého tržního podílu). Dle bank stále rostoucí ceny nemovitostí začaly u některých domácností snižovat dostupnost bydlení. Růst poptávky po úvěrech byl však nadále podporován zvýšenými úsporami a s tím spojeným zájmem o rezidenční nemovitosti jako formu bezpečného aktiva

(31 % čistého tržního podílu). Příznivě na poptávku působil i pozitivní sentiment domácností (10 % čistého tržního podílu). Pro čtvrté čtvrtletí banky předpokládají další snížení poptávky po úvěrech, a to v rozsahu 50 % čistého tržního podílu.

U úvěrů domácnostem na spotřebu se úvěrové standardy téměř plošně uvolnily (78 % čistého tržního podílu). V uvedeném vývoji se obdobně jako u úvěrů na bydlení projevovalo vnímání nižších rizik spojených s očekáváním celkové ekonomické situace a příznivější hodnocení úvěruschopnosti a bonity klientů (67 %, resp. 41 % čistého tržního podílu). Pokračovalo tak postupné uvolňování přijatých opatření bank v loňském roce v souvislosti s koronavirovou pandemií. **Úvěrové podmínky se v tomto segmentu úvěrového trhu nezměnily. Poptávka po úvěrech na spotřebu po jarním rozvolnění protiepidemických opatření vzrostla** (v rozsahu 33 % čistého tržního podílu). Ve zvýšení poptávky se promítal růst výdajů domácností na zboží dlouhodobé spotřeby (35 % čistého tržního podílu) a pozitivní spotřebitelská důvěra. Pro čtvrté čtvrtletí banky očekávají pokračující růst poptávky (27 % čistého tržního podílu) a nepředpokládají výraznější změnu úvěrových standardů.

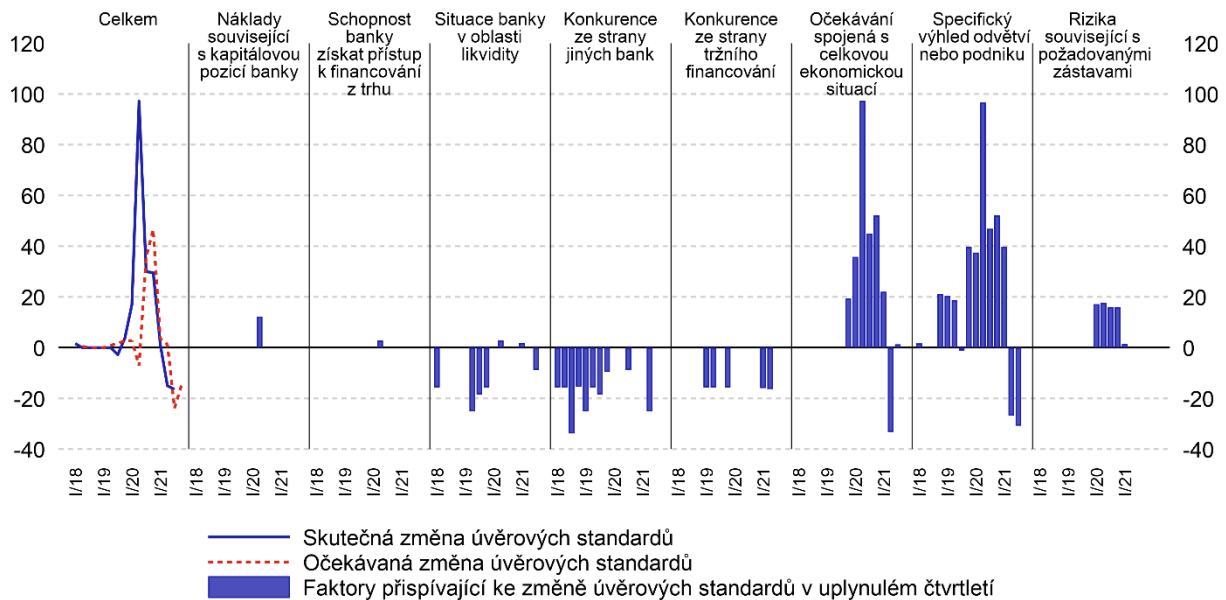
V segmentu **úvěrů živnostníkům** se nastavení úvěrových standardů rovněž uvolnilo a poptávka po úvěrech se zvýšila (39 %, resp. 28 % čistého tržního podílu). Ve čtvrtém čtvrtletí banky neočekávají výraznější změny poptávky ani úvěrových standardů v tomto segmentu úvěrového trhu.

Dodatečné otázky týkající se **očekávaných úvěrových ztrát** naznačují, že významná část bankovního trhu předpokládá ve čtvrtém čtvrtletí 2021 další snížení míry očekávaných úvěrových ztrát ve všech segmentech úvěrového trhu.

III. GRAFICKÉ VYJÁDŘENÍ PODMÍNEK NABÍDKY A POPTÁVKY V SEGMENTECH

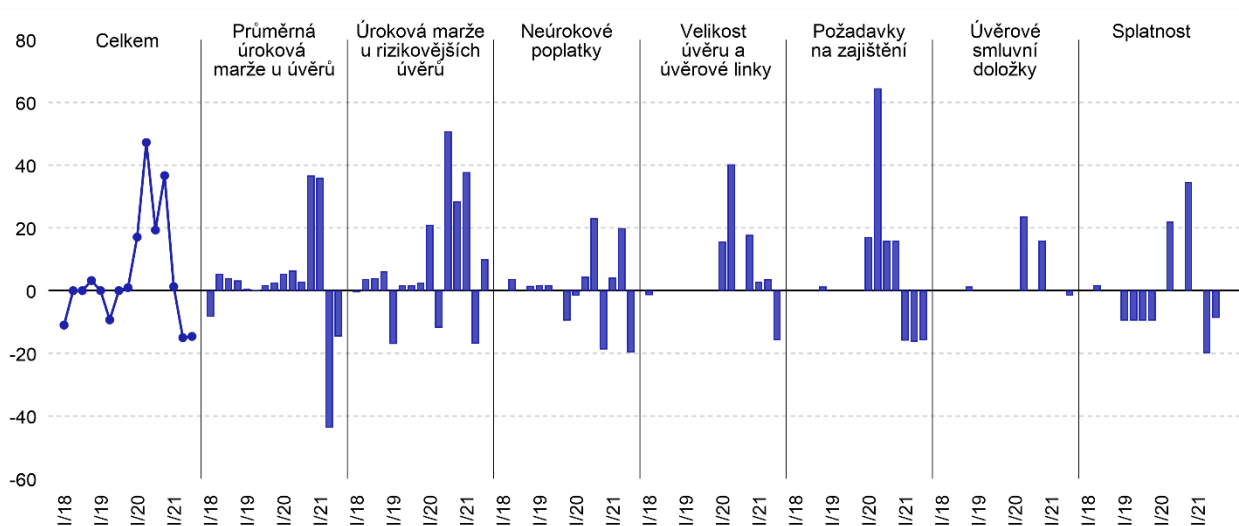
Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů nefinančním podnikům (otázky 1, 2 a 6)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

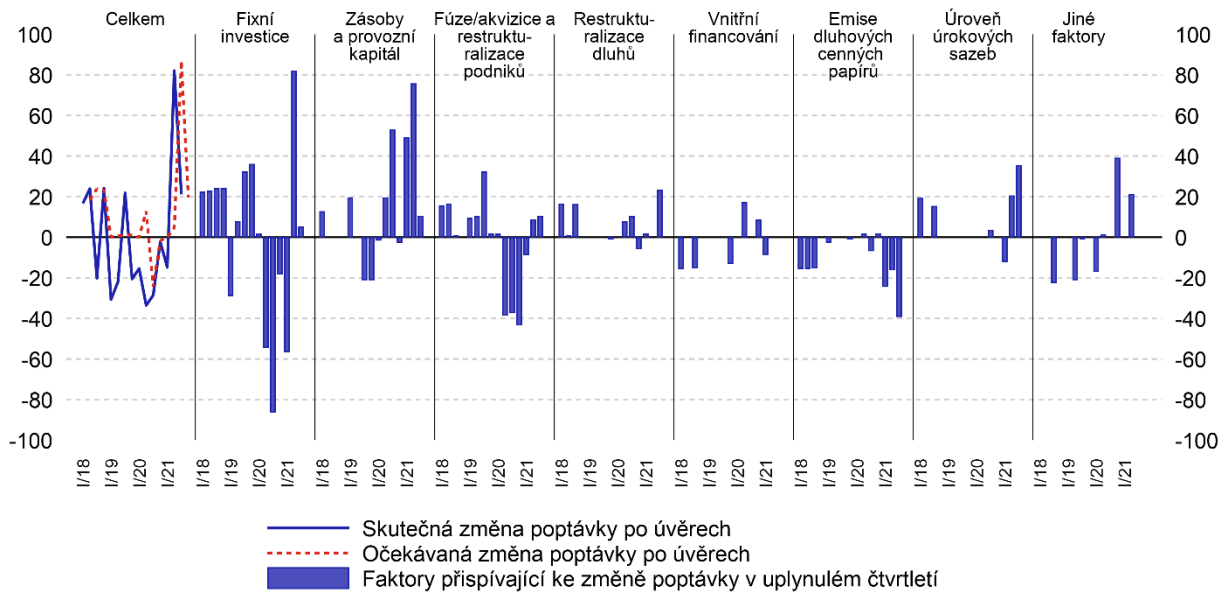
Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěrů nefinančním podnikům (otázka 3)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

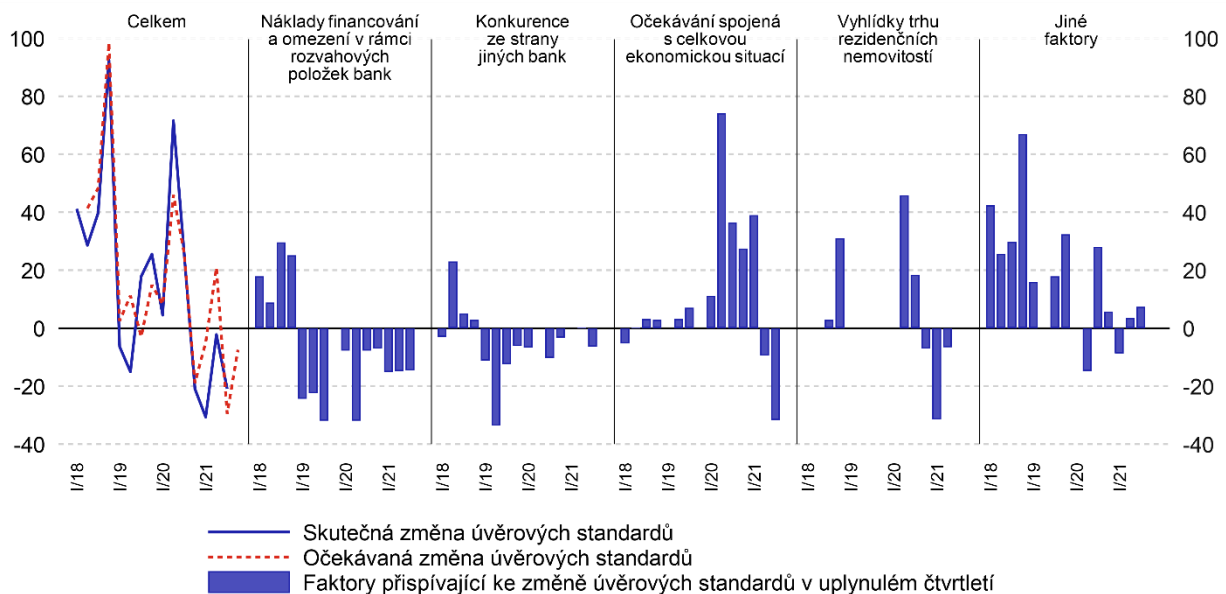

Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech (otázky 4, 5 a 7)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

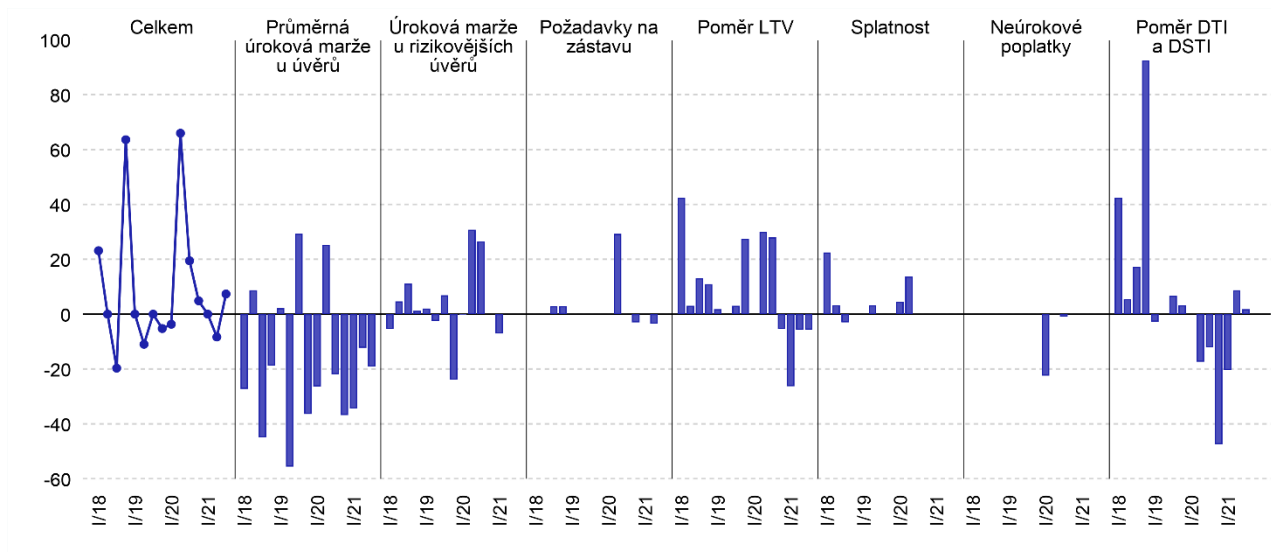
Graf 4 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení (otázky 8, 9 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

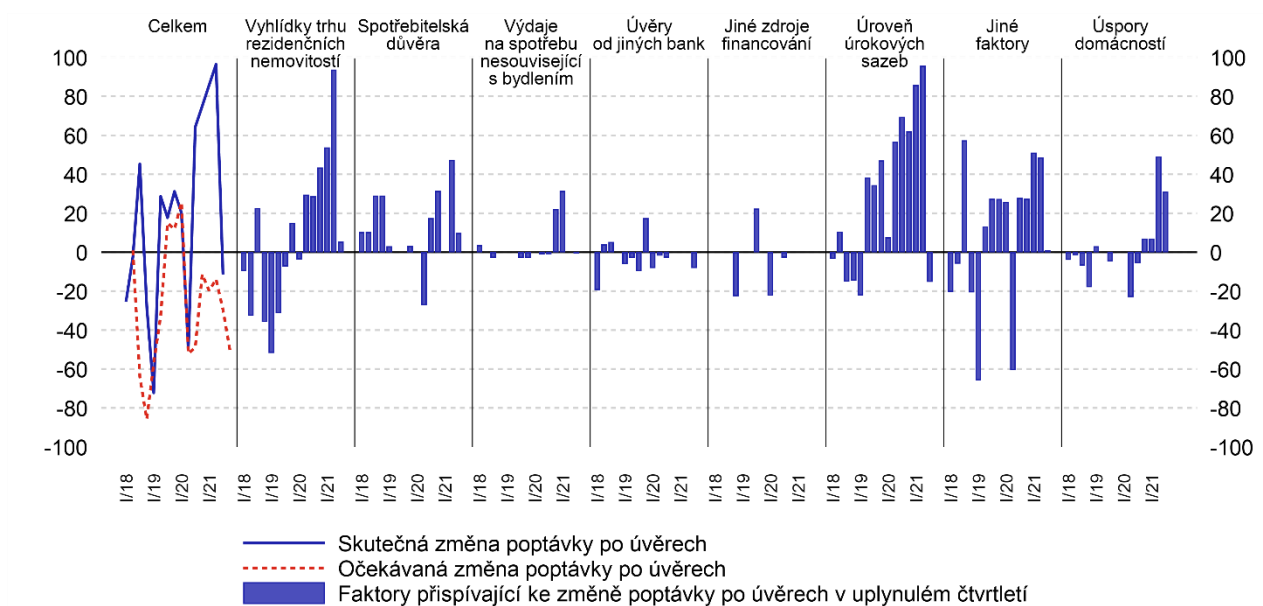

Graf 5 Změny podmínek při schvalování úvěrů na bydlení (otázka 10)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

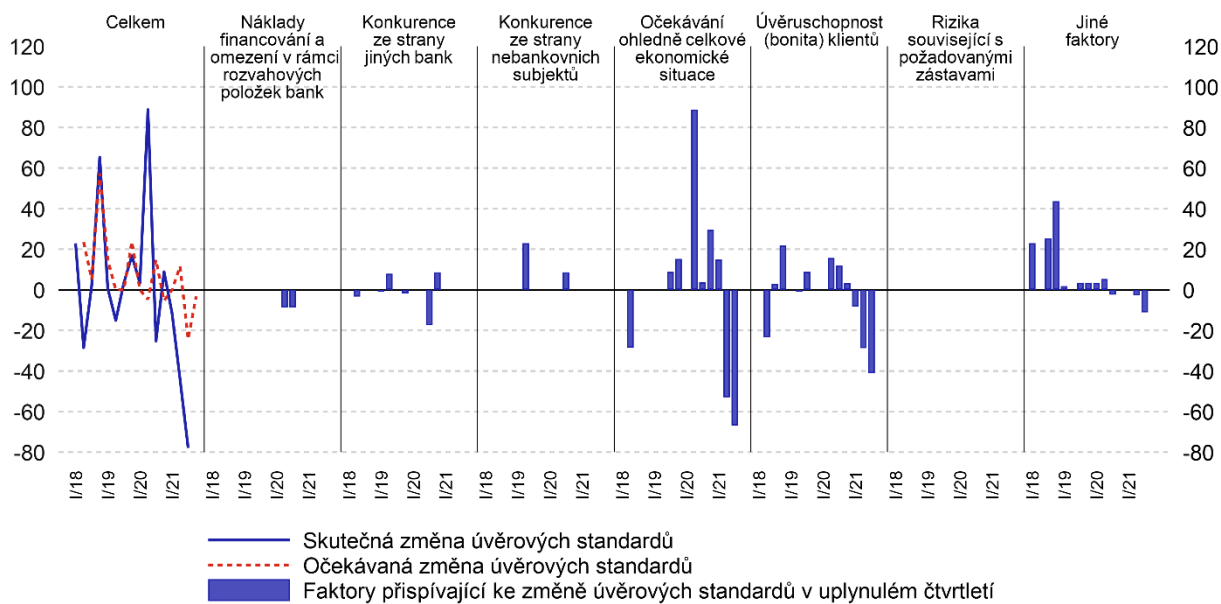
Graf 6 Změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení (otázky 13, 14 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

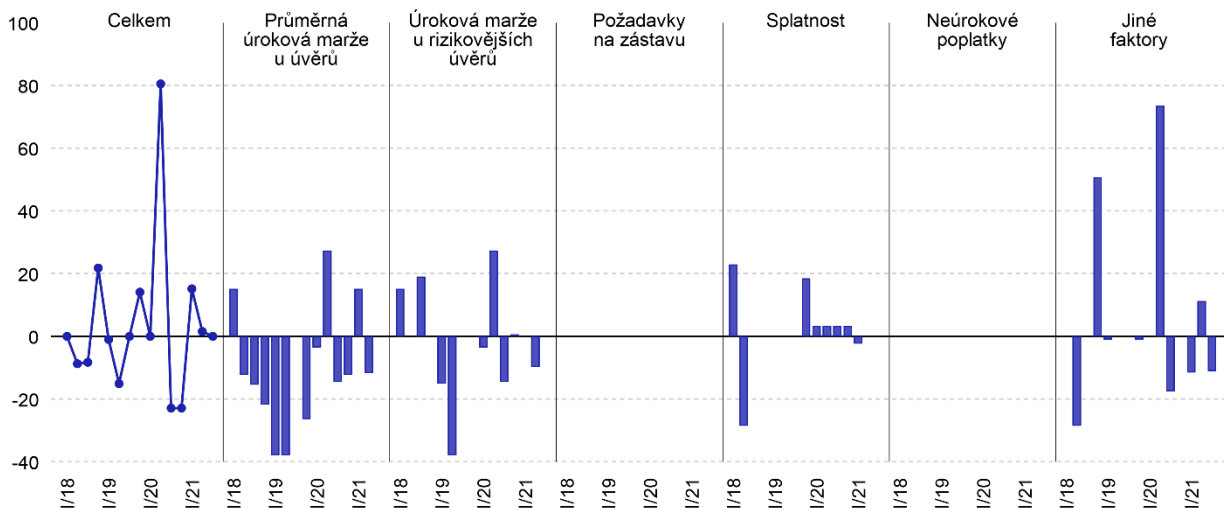

Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na spotřebu (otázky 8, 11 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

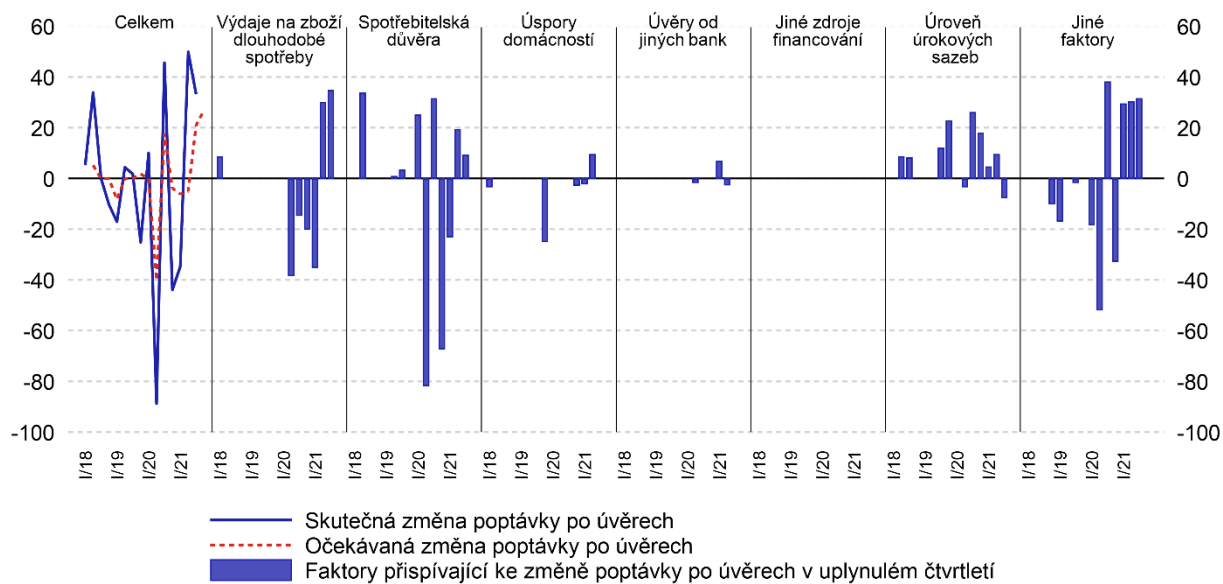
Graf 8 Změny podmínek při schvalování úvěrů na spotřebu (otázka 12)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 9 Změny poptávky domácností po úvěrech na spotřebu (otázky 13, 15 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

Vydává:
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

Kontakt:
ODBOR KOMUNIKACE SEKCE KANCELÁŘ
Tel.: 224 413 112
<http://www.cnb.cz>